

JOSIP ANDRIĆ (1894, Bukin–Zagreb, 1967)

Josip Andrić je bio hrvatski pisac, publicista, lingvista, prevodilac, melograf, kompozitor i kulturni poslenik koji se rodio u Bukinu (danas Mladenovo), malom selu u Južnoj Bačkoj, u vreme austro-ugarske carevine. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mestu i Moroviću, a gimnaziju u Slavonskoj Požegi, gde je maturirao 1913. godine. Potom je otišao na studije, najpre prava u Zagrebu, trgovine u Pragu, sholastičke filosofije u Inzbruku i slavistike u Pragu. Doktorirao je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1920. godine. Muziku je uporedo privatno učio u Slavonskoj Požegi i Pragu. Bio je urednik „Seljačkih novina” u Zagrebu i muzički kritičar „Narodne politike”. Dvadeset pet godina je proveo kao glavni urednik Katoličke izdavačke kuće „Društvo Sv. Jeronima”, kao i skoro deceniju u uredništvu Hrvatskog književnog društva „Sv. Ćirila i Metoda”. Pisao je poeziju, pripovetke, romane, feljtone, kritike, rasprave, članke o verskim, političkim i kulturološkim temama i objavljivao u više desetina različitih listova, časopisa i zbornika. Prevodio je sa francuskog, češkog, nemačkog i slovačkog. Proučavao je posebno slovački jezik, istoriju, muziku i kulturu. Rezultat ovog istraživačkog rada je nekoliko knjiga posvećenih slovačkom jeziku i kulturi, od kojih treba izdvojiti knjige „Slovačka slovnica” i „Slovačka glazba”. Kao lingvista koji se školovao na slovenskim univerzitetima i kao stručnjak za slavistiku, doprineo je značajno zbližavanju hrvatske i slovačke književnosti, pišući rasprave i studije.

Kao melograf sakupljao je i beležio izvornu narodnu muziku Hrvata u Bačkoj, Sremu, Slavoniji i Dalmaciji.

Do sada je poznato da je Andrić komponovao oko sedam stotina kompozicija za kamerne i orkestarske, najčešće tamburaške sastave.

Komponovao je već od gimnazijskih dana, kada nastaju prve kompozicije za tamburu i tamburaške sastave. Komponovao je oko sto osamdeset dela za tamburaške ansamble raznih profila i od tih dela treba izdvojiti sledeće kompozicije: „Pjesnikov cvijetak”, za tamburaški kvartet Op. 30; „Bačka simfonijeta”; „Šokački svatovi” i druge. Komponovao je i za solo glas i instrumentalnu pratnju: „U bašci procvali orasi”, za glas i tamburaški orkestar; „Tri bunjevačko-šokačke popijevke za jedan glas, s pratnjom klavira”; „Bačka”, za jedan glas i glasovir; „Kupi diko ciglice”, za srednji glas i tamburaški orkestar. Za klavir solo komponovao je uglavnom kola i svite na narodne teme: „Plavanjsko kolo”, Op. 114; „Šokačka elegija”, Op. 83; „Intermezzo” (iz opere „Dužijanca”); „Bačka sonatina za klavir”; „Subotičke impresije”; „Srijemska rapsodija”; „Bukin”, mala svita za klavir; „Somborsko kolo”; „Čonopljanska elegija”; „Gradišćanska elegija”. Od vokalno instrumentalnih dela treba izdvojiti delo „Kantata” za bas solo, mješoviti zbor i tamburaški orkestar „Papuk”, na tekst Josipa Kacia i Josip Andrić je autor prve bunjevačke opere „Dužijanca”, za koju je pisao i libreto i u kojoj je sublimirao sve svoje bogato iskustvo pisca, melografa, kompozitora, a koja je premijerno izvedena 1953. godine u Narodnom pozorištu u Subotici, a tek četrdeset godina nakon ovoga je doživela premijeru u Hrvatskoj, izvođenjem u Osijeku 1994. godine. Komponovao je još i opere „Otmica Šijakinje” iz 1954. godine, na tekst F. Ćirakia i „Raspršeno kolo” iz 1955. godine, na tekst V. Marinovića, kao i balet „Jurjaši” iz 1953. godine, koji je premijerno izveden uz prisustvo autora u Nirnbergu. Komponovao je i operetu „Na vrbi svirala”, inspirisan selom Plavna u kom je rođena njegova majka. Josip Andrić je

tamburi posvetio čitav svoj život, pručavajući je svirajući, komonujući za nju, pišući o njoj i organizujući ansamble i koncerte koji su promovisali tamburu i tamburaške orkestre na ovim prostorima, a naročito u Subotici, Somboru, Osijeku, Zagrebu i drugim mestima.

Josip Andrić je napisao knjigu „Škola tambure”, koju je objavio Tisak grafičkog zavoda Hrvatske iz Zagreba 1953. godine. Andrić je bio predsednik Hrvatskog tamburaškog saveza.

U fonoteci Radio Zagreba sačuvano je 106 snimljenih Andrićevih kompozicija. Renomirana nacionalna Muziča izdavačka kuća „Croatia Records” iz Zagreba objavila je disk pod nazivom „Izabrana djela Josipa Andrića” 2022. godine. U pomenutom selu Plavna, u okolini Bača, ispred katoličke crkve se nalazi bista dr Josipa Andrića.

Muzički primeri:

Josip Andrić, [„Tambura Paje Kolarića”](#), Scherzo, op. 230, br. 2, Subotički tamburaški orkestar, Festival tamburaške glazbe u Osijeku „Zvuci Panonije”, '85;

Josip Andrić, [„Bukin”](#), mala svita za klavir solo, op. 183, Andantino elegiaco „Čežnja za rodnim selom” (Ana Orić, klavir).